

Obsah

Předmluva	13
Prolog z Efesu. Věta plná hádanek	18

I. Závoj smrti

1. Hérakleitův aforismus: Co se rodí, tíhne k zániku	23
--	----

II. Závoj přírody

2. Od <i>fysis</i> k Přírodě	31
Od relativního užití k užití absolutnímu / 32 Platón / 34 Aristotelés / 36 Maximy přírody / 37 Stoikové / 38 Personifikace Přírody / 39	
3. Tajemství bohů a tajemství přírody	41
Božská tajemství / 41 Tajemství přírody / 42 Příroda jako tajemství / 45 Tajemství přírody ve středověku a novověku / 46	

III. „Příroda se ráda skrývá“

4. Hérakleitův aforismus a alegorický výklad	51
Teologická fyzika / 51 Filón Alexandrijský / 56	
5. „Příroda se ráda zahaluje“. Závoj mýtu a závoj těla	61
Mytická fyzika v Platónově <i>Timaiovi</i> a epikurejská kritika / 61 Příroda je nižší realita, a proto se ráda zahaluje / 62	

6. Kalypsó aneb „obrazotvornost s dlouhými závoji“ 68
 Podřadnost Přírody / 68 Pláště Přírody a obrazotvornost / 69
 Stud Přírody / 71 Akt a oděv ve výtvarném umění / 73 Přírodní
 proces a proces obrazotvornosti / 74
7. Duch pohanství 76
 Příroda, bohové a tradiční kult / 76 Obrana pohanství a tolerance:
 Themistios a Symmachus / 78 „Telestika“. Císař Iulianus / 80
8. „Bohové Řecka“ 84
 Pohanské mýty v křesťanském světě. Středověk / 84 Renesance / 86
 Schillerovi „Bohové Řecka“ / 88

IV. Odhalování tajemství přírody

9. Prométheus a Orfeus 97
 Fyzika jako cesta k odhalování tajemství přírody / 97 Soudní pro-
 ces / 98 Kontemplativní fyzika / 101 Prométheus a Orfeus / 101

V. Prométheovský přístup. Odhalování tajemství přírody pomocí techniky

10. Mechanika a magie od antiky do renesance 107
 Prométheovský postoj / 107 Antická mechanika / 107 Antická ma-
 gie / 112 Přirozená magie v pozdním středověku a v renesanci / 114
 Mechanika a magie ve středověku a v renesanci / 118
11. Experimentální věda a mechanizace přírody 122
 Experiment v antice a ve středověku / 122 Dědictví magie a mecha-
 niky / 123 Mechanistická revoluce 17. století / 125 Tajemství pří-
 rody / 131 Křesťanské zdroje mechanicismu / 132 Božské tajem-
 ství / 133 „Konstruktér na odpočinku“ / 136 „Smrt přírody“? / 137
12. Kritika prométheovského přístupu 139
 Nicotná zvědavost / 139 Kritika ovládnání přírody pomocí tech-
 niky / 141 Primitivismus / 143 Novověké obavy: Rousseau a Goet-
 he / 146 Obavy dneška / 149

VI. Orfický přístup. Odhalování tajemství přírody v řeči, poezii a umění

13. Fyzika – věda založená na dohadech 153
Dvojí metoda odhalování tajemství přírody / 153 Platónův *Timaios* / 154 Konjekturální povaha fyziky / 157 Mnohost výkladů téhož fenoménu / 159 „Zachránit jevy“ / 160
14. *Veritas filia temporis* 163
Naděje bádání / 163 Idea pokroku poznání v antice / 164 Pokrok jako postupné zjevování / 165 Pokrok jako výsledek badatelského úsilí generací / 167 Seneca a moderní vývoj ideje pokroku / 169 Pravda je dcerou času / 172 Vědecký pokrok jako společné dílo lidstva a nekonečný úkol / 174
15. Zkoumání přírody jako duchovní cvičení 177
Radost z poznávání / 177 Kontemplace přírody a vznešenost duše / 178 Studium přírody jako etika objektivit / 180 Studium přírody ve službách lidstva / 182
16. Chování přírody – šetrné, hravé či marnotratné? 184
Příroda jako šetrný hospodář / 184 Hravá Příroda / 189 Marnotratná Příroda / 191
17. Poetický model 194
Příroda jako básník / 194 Hieroglyfický jazyk Přírody / 195 Báseň vesmíru / 197
18. Estetické vnímání a zrod forem 202
Tři přístupy ke skutečnosti / 202 Zobecněná estetika / 206 Vznik forem / 208 Polarita a vzestup / 210 Spirála a *serpentinata* / 211 Kosmická extáze / 214

VII. Isidin závoj

19. Artemis a Isis 221
Artemis Efeská / 221 Isis / 223 Isidin závoj / 224 Motiv odhalení závoje / 225

VIII. Od tajemství přírody k mystériu bytí. Bázeň a úžas

20. Isis bez závoje	233
„Génius odhaluje bustu Přírody“ / 233	Goethova vědecká metoda / 238
„Mystérium na plném světle“ / 239	
21. Posvátná hrůza	246
Vývoj vztahu k přírodě / 246	Isis u Plútarcha a Prokla / 248
Isis zednářů / 250	Isis v německém preromantismu a romantismu / 252
Prožitek vznešeného a posvátné chvění / 258	
22. Příroda jako Sfinga	264
Vůle k pravdě a zbožněné zdání / 264	Isidin závoj a Příroda jako Sfinga / 268
„Cudnost“ Pravdy a Baubó / 271	Dionýská extáze / 275
23. Od tajemství přírody k mystériu bytí	278
Schelling / 278	Mystérium existence a úzkost / 279
Hérakleitův aforismus u Heideggera / 281	Úzkost, nevolnost, úžas... / 284
Závěr	291
Obrazová příloha	295
Poznámky	307
Zkratky	358
Rejstřík	359
Poznámka překladatelky	369